

KELEMEN Attila

A poszt-posztmodernnek

2001-ben globálisan néhány millióan lehetnek, az első világban élnek, 30-40 évesek, felsőfokú képzettségűek, jól és egyre jobban keresnek, főleg a médiában, a marketingben vagy az IT-szektorban dolgoznak. Bizalom, szeretet, nyíltság, őszinteség nem olyan fogalmak, amelyeknek ne ismernék tartalmukat. Ennek ellenére mégis érdekesnek találom, hogy megkíséreljem leírni azt, amiben vannak. Róluk szól ez az anyag.

(Alighanem a sebesség fogalma lesz az, amit legközelebb meg kell szüntetnünk. Ezt abból gondolom, hogy az itt következőkben szinte kritika nélkül használom.)

1. A hétköznapok

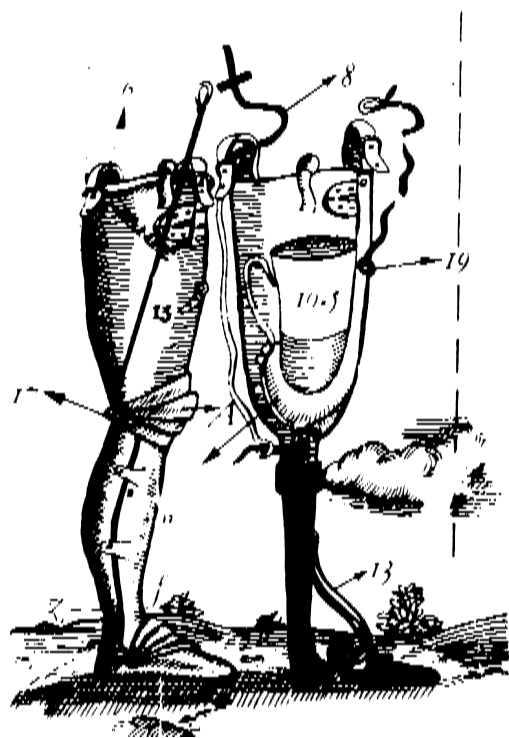
Az Isten-problematika

Van-e Isten? Ez a kérdés így pontatlan. A helyes kérdés így tevődik fel: van-e Isten, ha semmi nem emlékeztet rá? Illetve: nemde, nincs Isten, mikor úgy tűnik, hogy van? A pozíciót az Isten-problematikában az határozza meg, mi tűnik egy adott helyzetben valószínűbbnek. Merthogy tudniillik, ami valószínűbb, az a hamis. Hiánya állítást, jelenléte tagadást szül: ez a poszt-posztmodern logikája. Nincs erős bizonyosság, ami eldönthetné a kérdést, az erős ebben pislákoló igazság diszkriminációja a megoldás. Istent meglátni egy harmatcsepp csillogásában – nem lehetetlen, nem releváns, nem rossz, nem profi.

A kvalitások

A poszt-posztmodern férfi:

függetlenül attól, hogy régi magyar irodalmat szeminarizál vagy ergonomikus székmechanikákat tervez, piacban, áruban, keresletben, marketingben gondolkodik. Mindegy, hogy egy fogalom történetének megírására vagy egy parfüm megkomponálására adta fejét, premisszái között ott van, hogy csak az működhet, aminek valamilyen értelemben piaca van. Érdeklí az, ami a pia-

con történik, ismeri az arányokat, és ha egy sajtóhírben tévedésből 100 dollármilliárdok helyett 1000 dollármilliók szerepelnek, nem tudja nem észrevenni.

- érdektelenséggel nyugtázza kis tudósok nagy igazságait.
- a nőket nem tartja alsóbbrendű lényeknek.
- sikerorientált, a siker célja nem a pénz, csak annyiban, amennyiben a sikert leképezi vagy elősegíti.
- számára a kommunikáció stratégiai kérdés, ezért kontroll alatt tartott. A kommunikációs síkok váltásának könnyedsége nélkülözhetetlen kvalitás. Gondoljunk arra, hogy a kommunikáció készíti elő a döntéseket, a döntések pedig a legaktuálisabb jelent. A kommunikációnak szintjei és szintjei, hadtestei és hadtestei, stratégiai és stratégiai vannak. Tudatosan fejleszti és differenciálja arzenálját a legváltozatosabb kommunikációs helyzetek számára. A retorikaváltás technikai és nem erkölcsi kérdés.

- turista abban a nemzeti közösségben, amelynek tagja. A közösségi és a nemzeti számára véletlenszerű társítás.
- szabályozza, hogy mikor, milyen feltételek mellett, ki érheti el. Névjegykártyáján többnyire nincs rajta minden elérhetősége, telefonja gyakran van kikapcsolva.
- hiperinformált. Nem az információk beszerzése, hanem a tudás rendszerébe való értelmes bekapcsolása, belinkelése okoz intellektuális munkát – ami atomizáltan marad, az eltűnik.
- epikureánus hajlammal rendelkezik. Pihenés és élvezet-kielvezés ugyanazt jelenti számára. Ez részben abból következik, hogy a pihenés is racionalizált, végigvitt.
- gyakran beszél közönségesen. A közönségesség tömören és erővel ír le egy viszonyulást, ami időt, energiát takarít meg a használónak. A közönségesség már technikai és nem stílusi kérdés.

Dinamika

Felvetés: Ez a befektetés biztos profitot hoz.

Hehtelen válasz: Akkor gyorsan check out!

Helyes válasz: Nem érdekel a profit, ha nincs ezen a területen dinamika.

Igény

Felvetés: Adott valami új, de nem tudom, van-e rá igény.

Hehtelen válasz: Ha nincs rá egyértelmű igény, nem érdekel.

Helyes válasz: Mit feltételez munkában és költségben, hogy igényt gerjesszünk rá?

PR

Még a kreativitást igénylő munkák nagy része is elvégezhető a copy-paste billentyűjátékkal. Ami nem végezhető el így, az mind-mind PR.

Kommersz

A rossz ízlésű, elcsépett, stupid, de piaciilag sikeres, éppen sikere miatt valamilyen megfontolásra érdemes. A kommersz megszakításmentes kapcsolatban van azzal, ami alapján a piac működik, ezért, így vagy úgy, minden a kommerszhez képest definiálódik. A kommersz csak annyiban áll szemben a magas kultúrával, amennyiben a magas kultúra képtelen a korszerűsége. A kommersz nem ott kezdődik, ahol a magas kultúra véget ér – ez már csak nem is evidencia, hanem olyan közhely, ami méltán hozhatja gyanúba azt, aki kimondja.

2. Az idő általában

Nincs olyan pillanat, amely a jelenről való megfeledezésben telne. Soha nem volt ilyen kifeszített a jelen és kimerevített a múlt, mint most. Am a jelen radikális végigélése az idő rövidzárlatából következik, nem egyféle carpe diemből; most nem az idő átélése, hanem a kiaknázása zajlik. Mindez a jelen birtoklása érdekében.

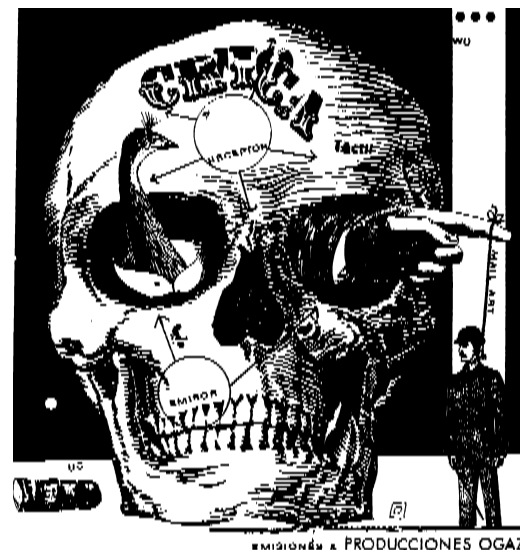
Fontos kiemelni, hogy a mindenkor jelenben való hatalom és ajövőben elkövetkező jelenben való hatalom között jelentős a különbség. Elsősorban amiatt, mert a jövő az idő egykori, kopott és kiszolgált mitológiaiájából következik: gyakorlatilag egy makett-ről van szó, amelyben a jövő a transzcendenciahoz való közeledés képe, a morális idő télosza. Csakhogy a transzcendencia a jövővel együtt homályosul el, a jövő pedig ennek következtében fokozatosan *kifeszített jelenné válik**. Aki a jövőről beszél, csak retorikai ízléstelenségből vagy századfordulós női szeszélyből teszi. A jövő azért veszíti el értelmét, mert semmi nem köti össze a jelennel, az ív, amit a misztikus várás feszített ki jelen és jövő között, nem létezik már.

A jövő, paradox módon, csak emlékképek által van jelen. Ezeket a képeket a karácsonykor átfutott családi fotóalbum, az álmok vagy a líraibb filmek historikus jelene idézheti fel. De ezek kacsatok. A horizont más mentén keletkezik.

Az idő tagolása

Ahogy a jövő teret veszít a gondolkodásban, úgy a meghódított tartományokat a jelen kebelezi be. A jövő csak volt, de nem lesz, hanem van.

A táguló jelen időt a döntések tagolják. Dönteni annyit jelent, mint újtára engedni a legaktuálisabb jelent. A jelen tágulása a döntési vektorok arénájának szélesedését, implicit a vektorok sokasodását eredményezi. Ebben a rendszerben a sebesség létevidenciaként működik (pörgök, tehát vagyok), a határáig tolt lét pedig az időkrízisben testesül meg (a legnagyobb sodrásba vetem magam, én). Az időkrízis az autentikus poszt-posztmodern férfi létmódusza – amennyiben most lehetséges a tragikus, annyiban ez a léthelyzet tragikus. A jelen fenntartása, a létevidencia fenntartása, a sebesség működtetése, időkrízis stb. – kár ezekre további szót pazarolni.

Első közhely

„Az idő gyorsulása a döntéshelyzetek sűrűsödését okozza. Az a veszély fenyeget, hogy a döntésre szánt idő alatt emberi lépték szerint már nem léphet meg a válaszreakció.” A döntések lüktetésének logikája tágítja a jelent és felgyorsítja az időt, és nem az idő sűrűsíti be a döntési ügyrendet. Aki nem tartja a lépést, kényelmesebb ügyrendet választhat, ebben nincs semmi tragikus, mert a világ 80%-a gyakorlatilag ügyrend nélkül él. Állandó készenléti állapotban lenni még a megfelelő intellektuális kvalitásokkal rendelkezőknek sem kényelmes, de tartalommal tölti fel a fogyasztás vagy a fogyasztás vágyképei által kiürített egót. A lassulás semmilyen más veszéllyel nem jár, mint a szabadság alanyának, aktorának elvesztésével. A gyorsulás pedig a szabadság bizonyos fokú felfüggesztésével.

Amúgy számtalan olyan kompenzatorikus intézmény működik, amely az öngyorsulásra alkalmatlannaknak is a pörgésbe bekapcsoltak képzetét szolgáltatja (aki csak langyosra melegíthető, az is valamilyen tűzőn ég).

Második közhely

„A rohanás kora.”, „rohanak, mint az örültek” stb.

A sebesség lényege soha nem vizualizálódik, innen a konfúzió. Rohanásban azok vannak, akik kiszolgálják, nem akik diktálják, birtokolják, kontrollálják a jelent. A poszt-posztmodern férfi örök készenléti állapotban van – ez a két lelkiállapot amúgy is kizárja egymást. Alkalmassint még lassú, melankolikus ember benyomását is keltheti. Mert a poszt-posztmodern férfi nem száguld, hanem rágyorsul, nem táplál, hanem felizzaszt**.

1973, Nagyvárud; Szeged, doktorandus; *Jelszó védené*, Korunk, 2000, I.